

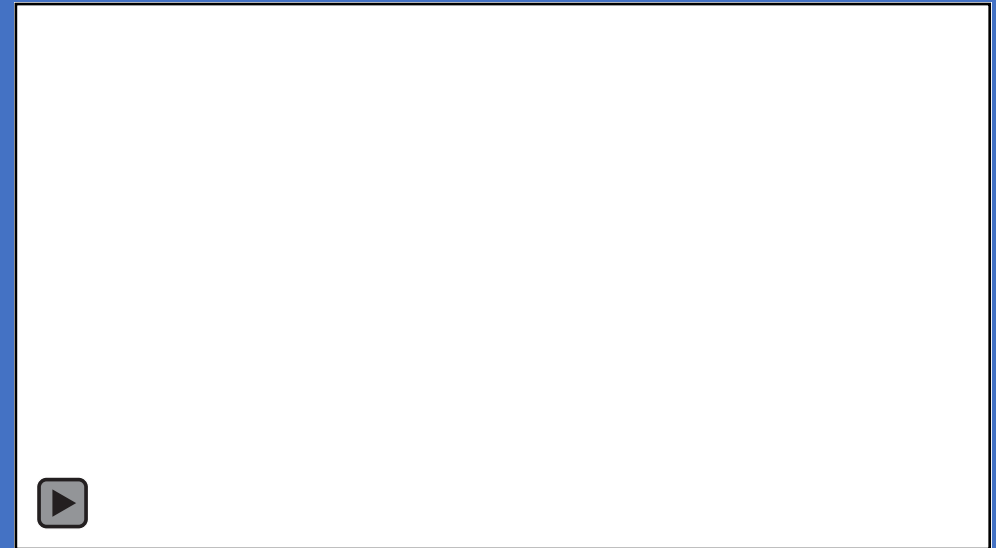
Kaupunkien investoinnit: kansainvälinen perspektiivi ja Suomen sote-uudistus

Antti Moisio

Kuuden suurimman kaupungin talousseminaari:

Kuntatalous sote-uudistuksen kourissa

12.3.2021 klo 13-15

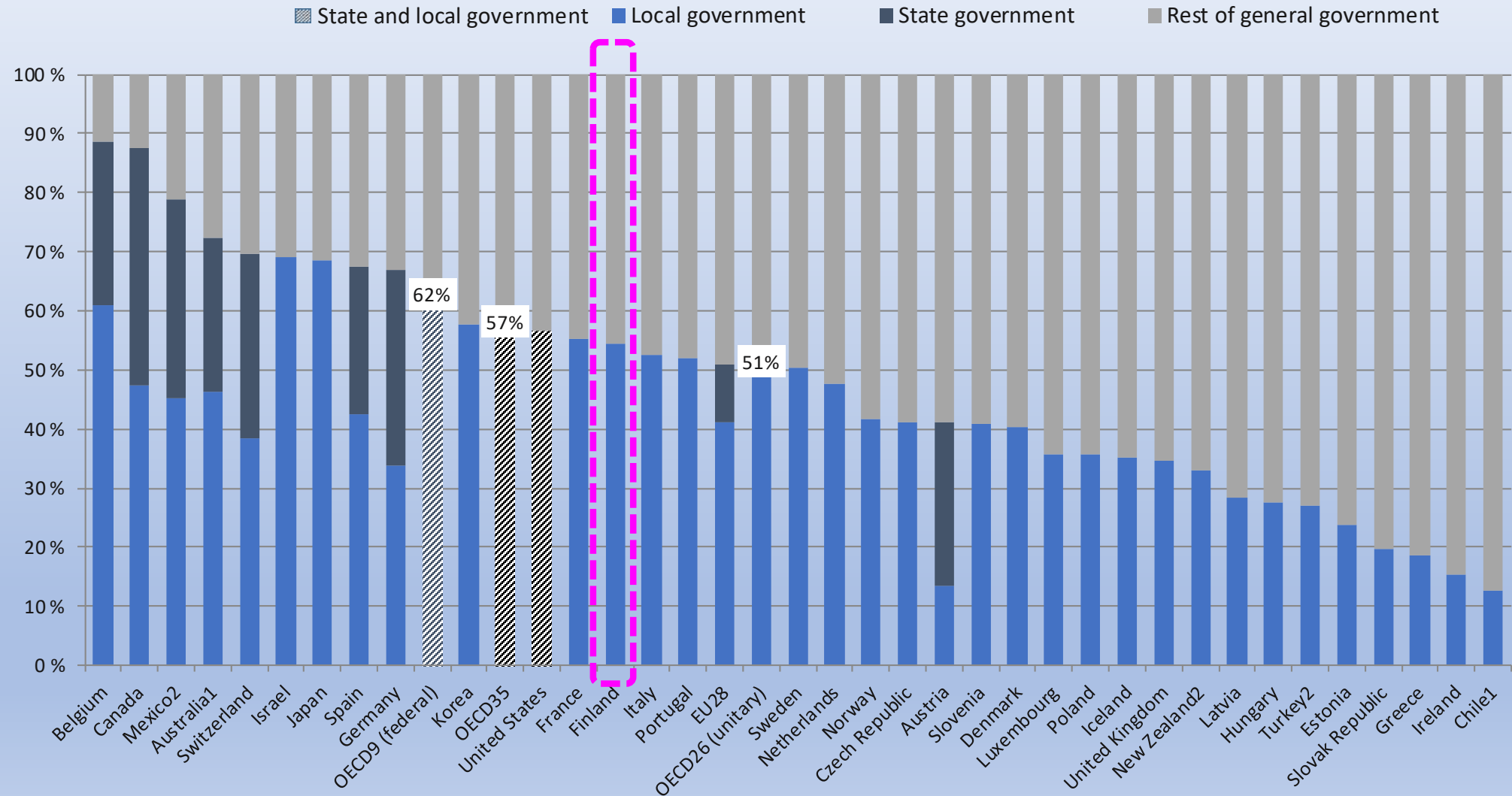

Kaupungit talouskasvun moottoreina

- Kaupungistumisen yhteys tuottavuuteen, innovaatioihin ja talouskasvuun on yleisesti tunnustettu.
- Nopea kaupungistuminen on luonut taloudellisia mahdollisuuksia ja kasvua kaupunkialueilla, mutta kehityksessä on myös haasteita.
- Kaupunkien tehtävä on investoida sekä “koviin” (kiinteistöt, kadut, väylät, vesi/jäte, jne) että “pehmeisiin” palveluihin (kulttuuri, puistot, kirjastot, jne).
- Mikäli kaupungit epäonnistuvat investoinneissa, ne ovat vähemmän houkuttelevia asukkaille ja yrityksille.

Paikallishallinnon osuus julkisista investoinneista OECD maissa

Prosenttia kaikista julkisista investoinneista (2016)

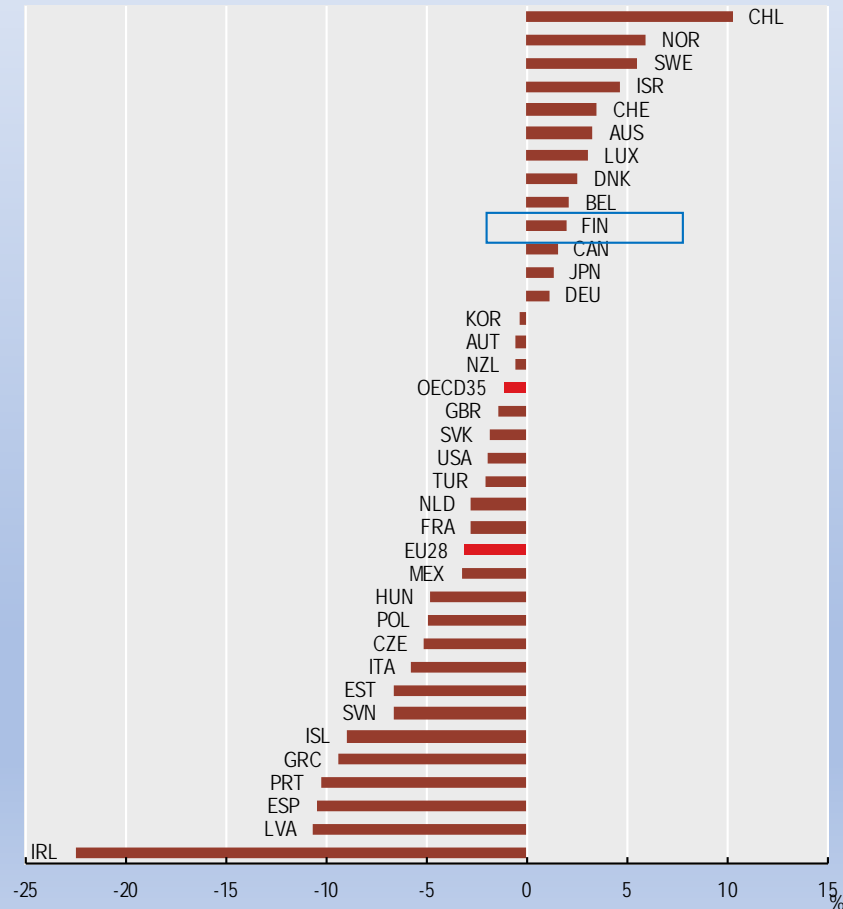
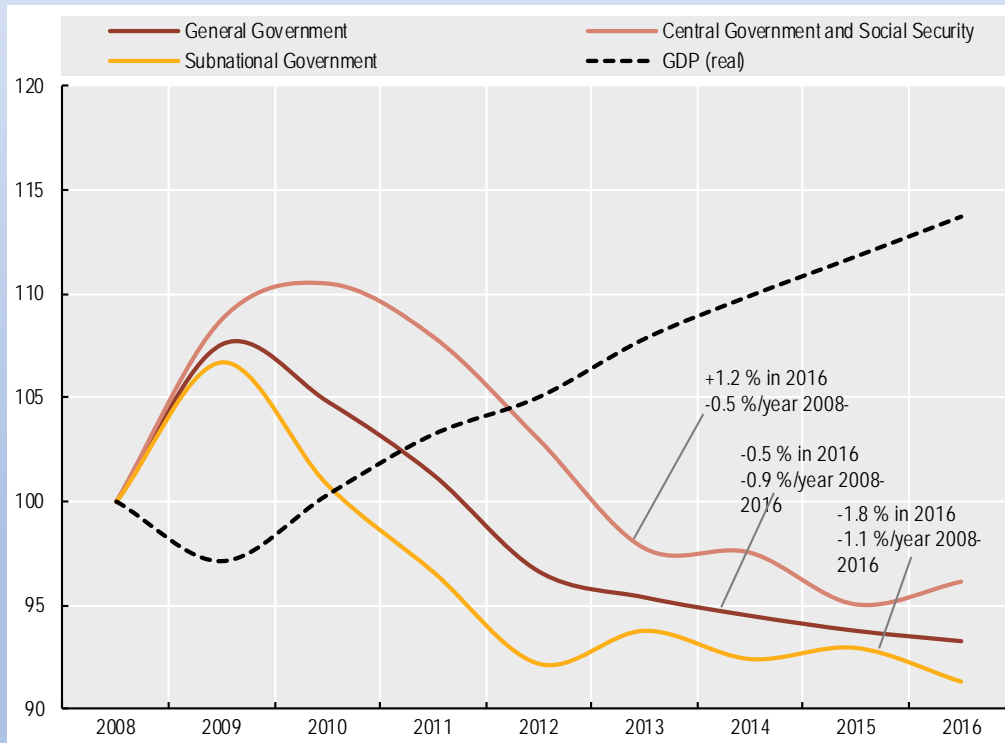
Rahoitus on kaupunkien selkäranka

- Kaupungeilla on yleensä keskimääräistä parempi veropohja ja monipuolisemmat mahdollisuudet saada rahoitusta investointeihin.
- Toisaalta kaupungeilla on muita kuntia korkeammat menot ja investointitarve.
- Kaupungit pystyvät muita kuntia paremmin rahoittamaan menonsa omilla tuloilla ja kaupungeilla on pienempi riippuvuus valtionavuista.
- Valtionavuilla täytyy silti olla rooli myös kaupunkien rahoituksessa silloin, kun palveluihin/investointeihin, joihin liittyy merkittäviä ulkoisvaikutuksia. Valtionosuuksien täytyy olla ennustettavia ja vakaita myös kaupunkien tapauksessa.
- Globalisaatio, ilmastonmuutos, väestörakenteen muutos vaikuttavat kaupunkeihin eri tavalla kuin muihin kuntiin

Julkiset investoinnit ovat hiipuneet OECD maissa

Paikallishallinnon investointien kiinteähintainen vuosimuutos
OECD maissa 2008 - 2016 (%)

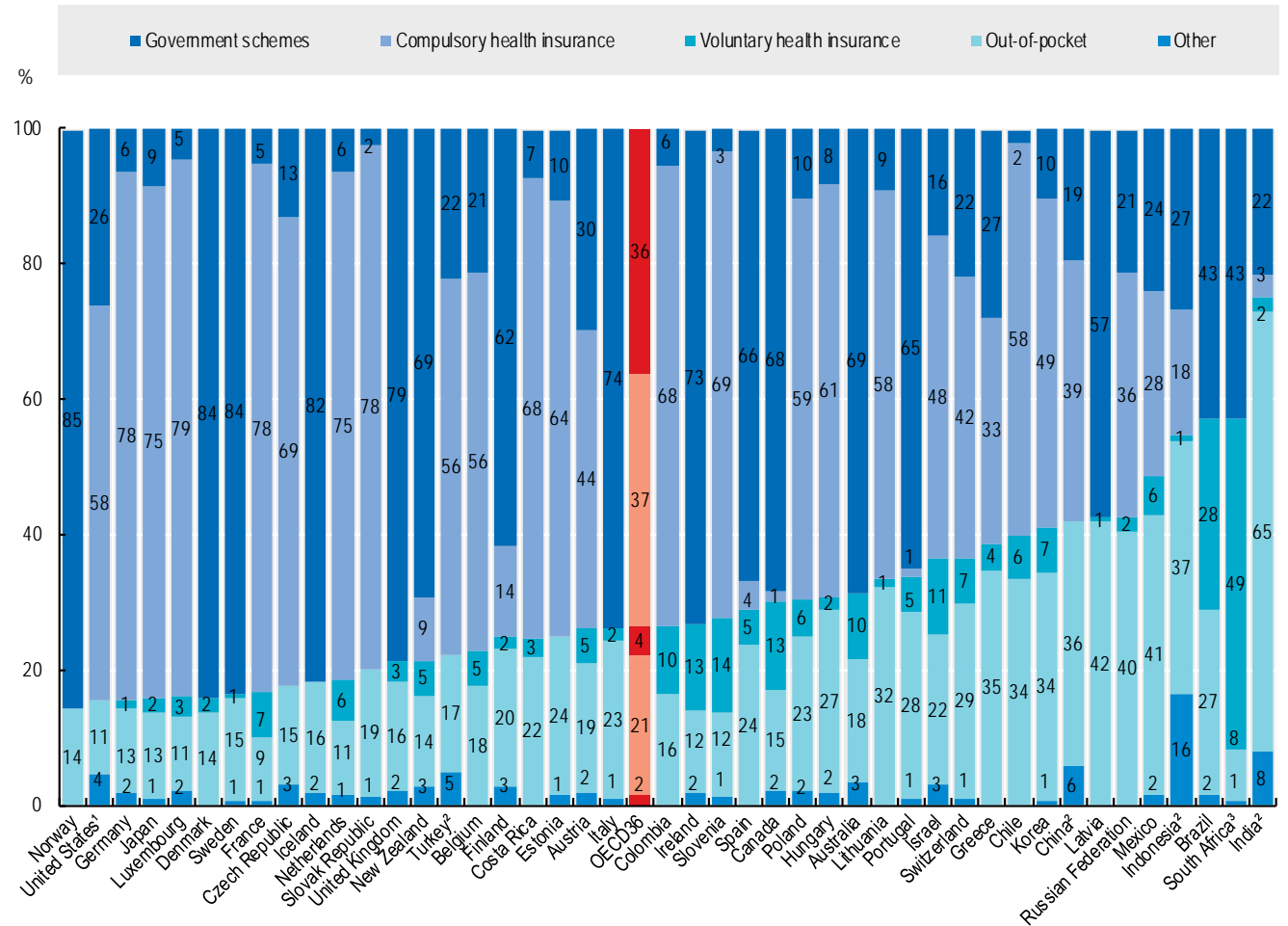
Julkiset investoinnit 2008-2016 hallinnontason mukaan

Rahoitus ja kaupunkien hallinto ovat tiukasti kytköksissä

- Monia metropolialueita vaivaa sirpaloitunut kuntarakenne mikä heikentää palvelujen ja investointien koordinaatiota.
- Metropolialueen kokoisten ongelmien ratkaisuun tarvitaan metropolialueen hallintomalli ja siihen räätälöity rahoitus.
- Mahdollisia hallintomalleja on useita. Ei ole kyetty osoittamaan, että jokin malli olisi yleisesti muita parempi vaan ratkaisut ovat aina tapauskohtaisia, esimerkiksi:
 - Yksitasoinen metropolialueen hallinto.
 - Kaksitasoinen hallinto.
 - Sektorikohtaiset erityisratkaisut (esim. liikenne, vesi jne).
 - Vapaaehtoinen yhteistyö.
 - Maakuntataso.

Terveysmenot OECD maissa rahoituslähteen mukaan

- Havainto: kansainvälisesti katsoen on harvinaista, että terveydenhuollon järjestäminen on paikallishallinnon vastuulla.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto sote- esityksen vaikutusarvioihin: hyvinvointialueet

- Kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion taloudellista asemaa on käsitelty monipuolisesti esitysluonnoksessa. Esitysluonnoksessa on paljon määrällisiä arvioita, joiden laskentaperusteita on selostettu esityksessä.
- Hyvinvointialueilla valtion investointiohjaus voi aiheuttaa byrokraattista kankeutta. Investointien ohjaukseen liittyviä vaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin.
- Uudistuksen myötä joidenkin hyvinvointialueiden laskennallinen rahoitus vähenisi, jolloin ne joutuisivat sopeuttamaan toimintaansa ja kustannuksia nykyistä alemmalle tasolle.
- Hyvinvointialueille koituvia yhteisvaikutuksia, jotka syntyvät niiden rahoitusmallista, kuntien veropohjan muutoksista sekä yksityisten ostopalvelujen käytön rajoittamisesta, tulisi arvioida vähintään sellaisten alueiden kohdalla, joilla menetykset ovat suurimpia.
- Uudenmaan erilliskäyttö voi sisältää osaoptimoinnin riskin, kun sama taho ei järjestä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon tehtäviä. Uudenmaan erilliskäytön seurantaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta palvelujen saatavuudesta, hoitoon pääsystä ja kustannusten kehityksestä saadaan käsitys.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto sote- esityksen vaikutusarvioihin: kunnat

- Esitysluonnoksessa tulisi arvioida tarkemmin vaikutuksia sellaisille kunnille, jotka ovat kantaneet merkittävän osan sosiaali- ja terveydenhuollon menoistaan itse, ja joille kuntaveron alennus aiheuttaa suhteessa suuremman verotulojen menetyksen.
- Yhtäläisen veronalennuksen jälkeen kunnille voi syntyä kuntaveron korotuspaineita.
- Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi käsitellä tarkemmin kuntien verotulojen kaventumisen mahdollisia vaikutuksia kuntien investointeihin ja elinkeinopolitiikan edellytyksiin, etenkin jos varainhankinta vaikeutuu.

KIITOS!

antti.moisio@vnk.fi

